

ZAPISNIK

sa 79. sjednice Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore, održane 2. marta 2015. godine

Sjednica je počela u 10 sati.

Odborom je, na sjednici, predsjedavao poslanik Zoran Jelić, predsjednik Odbora.

Sjednici su, pored Predraga Boškovića, ministra rada i socijalnog staranja, Angeline Međedović, glavne inspektorke rada, Zlatka Popovića, inspektora rada za oblast zaštite na radu u Upravi za inspekcijske poslove, prisustvovali prof.dr Milan Lakićević, direktor Poreske uprave Crne Gore, Pero Kadović, predstavnik Sindikata Željezare „Toščelik“ Nikšić, Guray Guzeler, izvršni direktor Željezare „Toščelik“ Nikšić, Ivana Vavić-Milić, savjetnica izvršnog direktora Željezare „Toščelik“ Nikšić i Bojana Martinović, šef Kabineta ministra rada i socijalnog staranja.

Sjednici Odbora su prisustvovali poslanici Neven Gošović, Zorica Kovačević, Jasmin Sutović, Andrija Popović, Janko Vučinić, Srđan Perić i Emilo Labudović.

Sjednici nijesu prisustvovali poslanici dr Halil Duković, prim.dr Izet Bralić i dr Radovan Asanović.

Rad Odbora pratili su akreditovani novinari.

Za dnevni red sjednice je, kao jedina tačka, predloženo

Kontrolno saslušanje na temu:

Aktuelna situacija u nikšićkoj Željezari, „Toščelik“

Predsjednik Odbora Zoran Jelić, u uvodnom izlaganju, kazao je da je Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje na 77. sjednici održanoj 18. februara 2015. godine razmotrio i usvojio Inicijativu za održavanje kontrolnog saslušanja koju je podnio poslanik Janko Vučinić. Naglasio je da je Vrhovni državni tužilac Crne Gore Ivica Stanković dostavio dopis ovom Odboru, gdje se navodi da nije u mogućnosti da prisustvuje kontrolnom saslušanju zbog ranije preuzetih obaveza. Saopštio je da je Odboru dostavljen dopis direktora Instituta za javno zdravlje, Bobana Mugoše, kojim obavještava Odbor da, zbog ranije preuzetih obaveza, nije u mogućnosti da prisustvuje današnjem kontrolnom saslušanju.

Uvodno izlaganje imao je podnosilac Inicijative za održavanje kontrolnog saslušanja, poslanik Janko Vučinić.

Poslanik Janko Vučinić kazao je da je inicirao kontrolno saslušanje iz razloga što je Izvršni odbor Sindikata Željezare uputio poziv za pomoć, svim državnim institucijama. Razlog za to je mobing, odnosno zlostavljanje i šikaniranje radnika u Željezari "Toščelik" Nikšić, a, takođe, i zahtijevanje od radnika da rade u noćnoj smjeni i prekovremeno. Radnici su radili u najtežim mogućim uslovima i do 16 sati prekovremeno i nijesu imali odmor između dva radna dana. Takođe, na tim radnim mjestima, gdje su radili toliko sati prekovremeno, po zakonu bi trebalo da se radi skraćeno radno vrijeme. Radnicima je priječeno otkazima ukoliko ne bi prihvatili ovaj način rada i završavali sve što im je naređeno od poslodavca.

Nakon toga, u Željezari "Toščelik " Nikšić, dogodila se teška povreda mladog radnika koji je zadobio otvoreni prelom obje noge. Naveo je i primjer radnika Milenka Roćenovića koji je doživio tešku povredu prije godinu dana prilikom havarije na postrojenju u Čeličani. Tri radnika, među kojima je i on (Milenko Roćenović) teško su povrijeđena. Njih je zasula šljaka iz livnog kazana i, tom prilikom, dobili su teške opekotine. On se nalazi na bolovanju i strahuje da će mu, po povratku na posao, poslodavac uručiti otkaz.

Poslanik Janko Vučinić je naveo još jedan primjer. Naime, poslovođa u Čeličani je dobio upozorenje pred otkaz samo iz razloga što je saopštio da radnici u Čeličani ne mogu da izdrže takav tempo rada, da su preumorni. Mobing je izražen ne samo prema muškarcima već i prema ženama koje tamo rade, naglasio je podnosilac Inicijative za održavanje kontrolnog saslušanja, poslanik Janko Vučinić.

Ministar rada i socijalnog staranja Predrag Bošković kazao je da pitanje, o kojem se danas razgovara, nije u domenu Zakona o radu već Zakona o zaštiti zdravlja na radu. Da li i zašto dolazi do povreda na radu, prije svega, treba da provjerava Uprava za inspekcijske poslove, odnosno organizacioni dio Inspekcije rada. Crna Gora je prepoznata kao država koja u region, možda, i najbolje štiti radna prava, ima najbolje radno zakonodavstvo. Istakao je da je više puta razgovarao sa radnicima Željezare, na razne teme, od mogućnosti za povoljnije uslove penzionisanja, stvaranja uslova za drugačiju procjenu težine radnih mjesta na kojima su zaposleni i poslova koje obavljaju, mogućnosti proglašenja nekih radnih mjesta beneficiranim i uvijek su, naglasio je, imali više nego korektnu saradnju. Kazao je da su se na sastanku, prošle nedjelje, dotakli pitanja koja se tiču sigurnosti na radnim mjestima. Više puta su iskazivali zadovoljstvo

sadašnjim poslodavcem. Istakao je da je više puta imao razgovor i sa rukovodstvom "Toščelika". Naglasio je da će Ministarstvo rada i socijalnog staranja u narednom periodu ostati otvoreno za razgovore i dogovore sa svima, ne samo kada je Toščelik u pitanju već kada su u pitanju, uopšte, radni odnosi i zaštita na radu. Zaključio je da ako postoji nešto u zakonima, što je neprimjenjivo u poslovnoj praksi, to će se mijenjati.

Pero Kadović, predstavnik Sindikata "Toščelik" Nikšić kazao je da je pet dana prije nego što se desila povreda radnika Todorovića, inicirao sastanak sa izvršnim direktorom, ukazao mu na situaciju u Čeličani. Mišljenja je da se ne poštuju zakoni.

Angelina Međedović, glavna inspektorica rada naglasila je da inspekcija rada već treću godinu radi u okviru Uprave za inspeksijske poslove. Ono što je osnovno, Inspekcija rada vrši nadzor kod domaćeg i stranog pravnog lica, kao i preduzetnika, u pogledu pridržavanja zakona i drugih propisa o radu, zapošljavanja i zaštiti zdravlja na radu. Inspekcija se rukovodi osnovnim načelima u koja spadaju načelo preventivnosti, srazmjernosti, zaštita javnog interesa itd. Široka je lepeza aktivnosti Inspekcije rada, a takođe je i veliki broj subjekata nad čijim radom se vrši nadzor. Inspekcija rada vrši nadzor nad radom svih subjekata, osim u državnoj i lokalnoj upravi i jednom broju fondova i agencija. Prioritet rada Inspekcije je suzbijanje rada na crno kao pojavnog oblika sive ekonomije na tržištu rada i obezbjeđivanje sigurnog radnog mjesta. Cilj je da se postigne sigurnost na određenom nivou kako bi bili zadovoljni i zaposleni u dijelu zaštite svojih prava, a isto tako da se, u granicama zakonskih mogućnosti, obezbijedi fleksibilno poslovanje poslodavaca kako bi, u jednoj uspostavljenoj ravnoteži, bili zadovoljni i zaposleni i poslodavci. Takođe, cilj je da zaposleni rade u primjerenim uslovima i da imaju sva prava koja im garantuje zakon i Ustav.

Pored redovnih aktivnosti, primat u radu Inspekcije, naglasila je, jeste rad po inicijativama. Primjetno je da je svake godine sve veći broj inicijativa od strane zaposlenih, sindikata, raznih udruženja, nevladinog sektora, građana. U prošloj godini Inspekcija je imala veliki broj inicijativa od kojih je bilo 39 iz oblasti zaštite zdravlja na radu. Naglasila je, da je "Toščelik" firma koju, nijesu obilazali jer nije bilo inicijativa koje su ukazivale na nepravilnosti. Bitno je da poslodavac odredi posrednika ili jedno ili više lica koji će posredovati u situacijama kad postoji mobing.

Takođe, navela je da je 18. februara dala nalog inspektorki rada koja je obišla "Toščelik" i napravila zapisnik u dijelu mobinga. Što se tiče prekovremenog rada,

utvrđeno je nekoliko slučajeva da, zaista, ima prekomjernog prekovremenog rada, ali da se i on plaća što je, mišljenja je, najbitnije zaposlenim. U svakom slučaju istakla je, to nije opravdanje da se takav rad može sprovoditi. Naglasila je spremnost da se Inspekcija rada neposredno uključi u kontrolu rada Željezare, da izvede sve podatke i da preventivnim i represivnim mjerama pokušaju da uvedu sve nepravilnosti u zakonski okvir.

Predjednik Odbora Zoran Jelić postavio je nekoliko pitanja direktoru Željezare "Tosčelik": da li Kompanija poštuje Zakon o zaštiti na radu, da li se poštuje sve ono što je dato tehnologijom rada u proizvodnji, da li se uredno isplaćuju porezi i doprinosi i kolika je prosječna plata zaposlenih u Željezari "Tosčelik"? Takođe, postavio je pitanje da li se plaća prekovremeni rad, da li se prekovremeni rad plaća u skladu sa zakonom, da li se poštuje Zakon o radu i da li radnici, za svoj rad, dobijaju ono što su zaslužili. Pitao je da li u firmi postoji saradnja između poslodavaca i Sindikata, kakvi su odnosi između poslodavca i Sindikata, te da li u Željezari postoji mobing?

Guray Guzeler, izvršni direktor Željezare "Tosčelik" kazao je da je "Tosčelik" kupio "Željezaru" 2012. godine te da su odmah otpočeli investicije. Naglasio je da su u 2012. godini potrošili, odnosno uložili milion eura i sve je to bilo vezano za ulaganje u infrastrukturu. Naveo je da Kompanija radi u skladu sa investicionim planom, da su ispunili dosta toga i da će i dalje ispunjavati ono što je definisano investicionim ugovorom kako bi imali zadovoljne radnike i poslodavce. Ukupno, do sad, potrošili su oko 8,3 miliona eura. Naglasio je da poreze i doprinose redovno plaćaju. U 2013. godini za poreze i doprinose uplatili su 739.811 eura. Ukupno, sa ostalim porezima, u 2013. godini, uplatili su 890.011 eura. U 2014. godini, za poreze i doprinose zaposlenih, po njegovim navodima uplaćeno je 687. 339 eura. Ukupno, sa ostalim porezima za 2014. godinu, uplatili su 833.985 eura.

Dakle, uprkos ovim činjenicama i uprkos gubicima, kompanija čvrsto vjeruje u fabriku i nastaviće sa investicijama. Jedan od osnovnih principa Kompanije je fer odnos prema zaposlenima i njihovo zadovoljstvo. Zbog toga su, naglasio je, u periodu investicija, zaposlenima plaćali 100% plate, sve sa ciljem da se održi atmosfera na nivou zadovoljavajućem za radnike i da se ima dobar i korektan odnos sa njima. I dodao da se poštuju svi zakoni kako bi se omogućila bezbjednost i sigurnost na radnom mjestu kao i zaštita životne sredine.

Poslanik Andrija Popović kazao je da mu je, nakon uvodnih izlaganja, mnogo jasnija situacija u nikšičkoj Željezari. Ovo mu liči na političku priču. Smatra da dio crnogorskih institucija ne funkcioniraju. Složio se da je posao u Željezari veoma težak. Mišljenja je da ako nije došao Vrhovni državni tužilac, trebao je na sjednicu da dođe Osnovni državni tužilac. Smatra da nema opravdanja za to što inspekcija rada nije ušla u Željezaru, od kada je "Tosčelik" preuzeo upravljanje. Apelovao je na inspekciju da počne da radi svoj posao.

Prof. dr Milan Lakićević, direktor Poreske uprave Crne Gore, zahtijevao je da mu se ukaže koje su to adrese na koje finansijska kontrola ne ide i koje su to finansijske istrage koje je spriječio direktor Poreske uprave. Naglasio je da, prema evidenciji Poreske uprave, na dan 24. februar 2015. godine, poreski obveznik "Tosčelik" nema neizmirenih poreskih obaveza. Posljednji izvještaj o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima, predat je zaključno sa decembrom 2014. godine. Dakle, prema evidenciji Poreske uprave posljednja izmirena zarada sa plaćenim porezima i doprinosima je za decembar 2014. godine. Istakao je da poreski obveznik ima iskazani kredit po osnovu poreza na dodatu vrijednost, u 2013. godini, u iznosu od 3,7 miliona, a u 2014. godini u iznosu od 1,9 miliona. Na bazi ovih činjenica i podataka prof. dr Milan Lakićević, direktor Poreske uprave, kazao je da se može zaključiti da se radi o urednom poreskom obvezniku.

Poslanik Srđan Perić, na početku, osvrnuo se na tvrdnju ministra rada i socijalnog staranja Predraga Boškovića, da su crnogorski radnici najbolje zaštićeni u regionu. Mišljenja je da se može doći do zaključka da iz godine u godinu opada broj povrijeđenih na radu i broj incidenata. Međutim, kada se uporede dva prva mjeseca u 2015. godini i dva prva mjeseca u 2010. godini, koja je bila najgora u tom smislu, uporedni podatak za ovu godinu je lošiji i to je ono što brine. Postavio je pitanje izvršnom direktoru Željezare da li u kompaniji postoji akt o procjeni rizika za sva radna mjesta, da li su istaknuti na odgovarajućem mjestu podaci koji se odnose na zaštitu na radu. Apelovao je da Inspekcija rada obiđe Željezaru, obiđe KAP, dakle, da obilazi one pogone gdje je zaista izražen rizik za radnika.

Zlatko Popović, inspektor rada za oblast zaštite na radu u Upravi za inspeksijske poslove, kazao je da je služba zaštite na radu u Željezari koja je, po njegovim

navodima, bila izuzetno jaka, ostala služba samo na papiru. U svakoj od povreda u nikšićkoj željezari, „Toščelik”, inspektor zaštite je uredno obaviješten, izašao je na lice mjesta, izvršio nadzor, utvrdio činjenično stanje i spise predmeta predao Tužilaštvu. Odgovorno tvrdi i da su bile ispunjene sve propisane mjere zaštite, povrede bi se desile. U periodu od kada Toščelik upravlja Željezarem, normativno je uređena zaštita u Željezari, donijet je pravilnik o zaštiti, program osposobljavanja, uredno se vode evidencije, urađen je normativ sredstava i opreme lične zaštite na radu, uredno se nabavljaju i izdaju sva propisana sredstva i oprema lične zaštite. Prema podacima, koji su dobijeni od ovlaštene organizacije, samo na dva radna mjesta je tražena specijalizovana zaštitna oprema koju je vrlo teško nabaviti na domaćem tržištu. Naveo je da je tačna informacija da kompanija „Toščelik” nema urađen akt o procjeni rizika. Akt o procjeni rizika, istakao je, krovni je dokument koji može da se uradi tek onda kada se završi sistematizacija radnih mjesta, rekonstrukcija svih pogona, izvrše pregledi i ispitivanja. Nakon toga se pristupa aktu o procjeni rizika, jer smatra da, do tada, nema svrhe da se isti radi ako nije zaokružena kompletna tehnološka cjelina.

Poslanik Janko Vučinić, postavio je pitanje izvršnom direktoru Željezare, da li je tačno da su ponižavali i maltretirali radnika Milenka Roćenovića, da mu je naredjeno da, bez odgovarajućeg alata i zaštitnih sredstava, vadi elektrodu iz rastopljenog čelika kojom prilikom je zadobio povrede.

Poslanicu Zoricu Kovačević raduje to da firma redovno izmiruje obaveze prema zaposlenim, kao i prema državi i da nema neizmirenih obaveza na osnovu poreza i doprinosa. Zhtijevala je od izvršnog direktora Željezare da detaljnije komentariše navode predsjednika Sindikata "Toščelika". Mišljenja je da predlozi Sindikata treba da se čuju, da se u dijalogu dogovaraju i otklanjaju ono što bi moglo da dovedu do povrede na samom radu. Predložila je da zaključak Odbora bude da nadležni državni organi i nadležno tužilaštvo slučajeve vezano za povrede i smrtne slučajeve u "Toščeliku" dovedu do kraja i o tome obavijeste Odbor.

Predsjednik Odbora, Zoran Jelić je postavio pitanje Peru Kadoviću, predstavniku Sindikata, „Toščelik” Nikšić, da li je zadovoljan sa poslodavcem, uslovima rada i zaradom, koju prima u Željezari "Toščelik" ?

Pero Kadović, predstavnik Sindikata Željezare „Toščelik” kazao je da radi u Kovačnici, upravo na mjestu gdje se povrijedio radnik Todorović i da je bio prisutan te noći, kada se povrijedio. Naveo je da su uslovi za rad loši, kranovi su ruinirani, radnici rade do iznemoglosti.

Poslanik Emilo Labudović je pitao izvršnog direktora Željezare „Toščelik” da li je prekovremeni rad rezultat volje zaposlenih i njihove trke za zaradom, po cijenu i samopovređivanja i gubitka tjelesne sposobnosti, pa čak i života zaposlenih ili je rezultat pritiska menadžmenta.

Poslanik Neven Gošović pitao je izvršnog direktora da li investicijama izvršavaju obaveze koje su preuzete ugovorom. Raduje ga činjenica da se uredno izmiruju poreske i druge obaveze. Konkretno, obaveze poreza na nepokretnosti, naknade za korišćenje građevinskog zemljišta i druge obaveze koje pripadaju lokalnoj samoupravi. Postavio je pitanje da li su posledice nastupile u vremenu produženog rada ili u redovnom radnom vremenu u kojem je taj radnik trebao da obavi radni zadatak. Kazao je da Inspekcija zaštite na radu mora preduzeti mjere koje će obezbijediti doslednu primjenu Zakona o zaštiti zdravlja na radu u svakom segmentu, jer, kako je naglasio, posao u "Željezari" je posao koji nosi posebne opasnosti po zdravlje i život ljudi koji tu rade, imajući u vidu tehnološki proces koji se obavlja u Željezari.

Predrag Bošković, ministar rada i socijalnog staranja smatra da je potrebna bolja komunikacija između Sindikata i menadžmenta u "Toščeliku". Naglasio je da je 21. januara ove godine Izvršni odbor Sindikata donio zaključak da su više nego zadovoljni saradnjom sa menadžmentom "Toščelika".

Guray Guzeler, izvršni direktor Željezare "Toščelik" kazao je da je urađeno dosta toga kada je u pitanju zaštita na radu zaposlenih. Naglasio je da je cilj kompanije raditi na zaštiti zaposlenih na radu kako bi se spriječili ovakvi događaji. Istakao je da je tehnologija, odnosno način rada u potpunosti promijenjena. Što se tiče upotrebni dozvola, kazao je da je tačna konstatacija da kompanija nema upotrebnu dozvolu. Nabavljena je neophodna dokumentacija u cilju prijavljivanja za dobijanje upotrebni dozvola i na tome će se, zaključio je, raditi sa nadležnim, odnosno resornim ministarstvima.

Poslanik Jasmin Sutović, smatra da treba raditi na što boljoj komunikaciji između menadžmenta i Sindikata. Složio se sa poslanicom Zoricom Kovačević, da u zaključnim mjerama treba naglasiti obaveznu i redovnu kontrolu državnih organa tj. inspekcije rada i inspekcije zaštite na radu u Željezari "Toščelik".

Zaključci sa sjednice Odbora predložiće se i usvojiti na nekoj od narednih sjednica Odbora.

Sjednica je završena u 13 sati i 20 minuta.

Sekretarka Odbora
Snežana Kaluđerović

Predsjednik Odbora
Zoran Jelić